

CKoster, gehouden te Lansingerland, 16.04.2023

Lied Psalm 119:23,24
Tien Geboden
Lied
Gebed
Schriftlezing 1 Johannes 3:10-24
Lied Psalm 133:1,2,3
Tekst Zondag 40
Preek
Lied Gezang 1:8,13
Geloofsbelijdenis
Lied Psalm 33:7
Gebed
Collecte
Slotlied Psalm 16:1

Geliefde gemeente van de Heere Jezus Christus,

Met het zesde gebod, 'gij zult niet doodslaan', belanden wij vanmiddag in het midden van de actualiteiten in Nederland.

Kijk, je zou denken: het zesde gebod past bij Nederland. Welke Nederlander zou er tégen verkeersveiligheid zijn? Of de veiligheid op de werkvloer in het bedrijf? Dat vindt iedereen toch belangrijk? Of preventie tegen zelfmoord en actieplannen tegen pesten.

Dat zijn allemaal goede zaken die precies passen bij het zesde gebod, 'u mag niet doodslaan'.

De veiligheid en bescherming van het leven.

Als je het zo benadert, zijn er veel dingen nog goed in onze maatschappij, waar we ook de Heere dankbaar voor mogen zijn dat Hij ons dat geeft.

Maar één ding is wel lastig. Want de bescherming van het leven, dat vindt men belangrijk in Nederland, maar dan wel naar de eigen normen en waarden.

Naar de normen en waarden van een modern liberaal mens.

Mag ik u twee voorbeelden geven.

De regering gaat onderzoeken om een regeling te treffen voor euthanasie, van kinderen van 1 tot 12 jaar. Het gaat om kinderen die uitzichtloos en ondraaglijk lijden hebben.

Euthanasie is al mogelijk vanaf de leeftijd van 0 tot 1 jaar en vanaf 12 jaar en ouder. Maar nu komt er dus ook een regeling voor kinderen vanaf 1 tot 12 jaar.

En waarom?

Om hun een menswaardig levenseinde te geven.

Een menswaardig levenseinde vanwege dat ondraaglijke en uitzichtloze lijden.

Dat zijn dus kinderen die op korte termijn zullen sterven, maar wel heel veel pijn lijden.

Een ander voorbeeld, dat ging over abortus.

Naar aanleiding van Kamervragen van de SGP zeiden twee ministers duidelijk: abortus wordt gezien als een mensenrecht!

Dat is het beleid van ons land vandaag de dag.

Abortus als een mensenrecht.

Het is geen mensenrecht, juridisch gezien niet.

Maar ons kabinet ziet dat wel zo, en past het beleid van ons land daarop aan.

In ons eigen land zie je dat duidelijk.

De abortuspil is gewoon verkrijgbaar bij je eigen huisarts.

Hele verdrietige voorbeelden van ons eigen land.

En als je dit zo aanhoort broeders en zusters, dan kan dat zelfs dubbel zijn.

Dat je aan de ene kant denkt, wat verbijsterend, wat bizar dat in ons land zo wordt omgegaan met het menselijk leven, aan het begin en aan het einde van het leven.

En aan de andere kant kan je haast denken: dit is toch geen nieuws?

Dat gebeurde toch al lang, euthanasie en abortus?

Dat is toch niet opeens een wending, een grote verandering in ons beleid?

Abortus en euthanasie is haast iets wat er nu eenmaal is in ons land.

Dood gewone praktijk van de dag.

En misschien denk je ook nog: ondraaglijk en uitzichtloos lijden.

Het is ook wel goed dat daar dan een oplossing voor komt.

Of, je zou maar zwanger zijn na een hele verdrietig omstandigheid, en met grote persoonlijke nood... Ja dan is abortus bij uitzondering ook nog wel een uitkomst...

Het zesde gebod staat midden in de actualiteit van vandaag, in onze maatschappij van Nederland, maar ook in ons eigen leven, en ons eigen hart.

God beschermt het leven

1)doden is verboden

2)liefde is bevolen

In de eerste brief van Johannes in het derde hoofdstuk, houdt hij twee voorbeelden de mensen voor.

Het voorbeeld van Kaïn aan de ene kant, en het voorbeeld van de Here Jezus aan de andere kant.

Kaïn als hét voorbeeld van haat, van doodslag van moord. Het voorbeeld van de bedreiging van het leven hoe het **niet** moet.

En aan de andere kant de Here Jezus Christus, als hét voorbeeld hoe het wel moet. Hij die het leven liefhad.

En die twee die staan radicaal tegenover elkaar.

Laten we eerst even kijken naar die Kaïn.
Wat is nou precies de houding van deze Kaïn.
In Kaïn zien we eigenlijk iemand die maar aan één ding denkt, en dat is aan zichzelf.
Ik, ik, en nog eens ik.
Dat is Kaïn, die denkt alleen maar aan zichzelf, hij haat zijn eigen broer en hij dood hem uiteindelijk, waarom?
Omdat Kaïns werken slecht waren, staat erbij, en Abels werken, de broer van Kaïn, zijn werken waren goed.
Dat kon Kaïn gewoonweg niet uitstaan, dat gunde hij Abel niet.
Kaïn voelde zich miskend, niet gezien, niet aanvaard.
En hij kwam voor zichzelf op.
En uit woede, jaloezie, doodt hij vervolgens zijn concurrent.

En Johannes zegt dan, die haat zie je ook vandaag.
Vanuit de wereld richting de gemeente van de Here Jezus, dat ervaren die christenen waar Johannes de brief aan schrijft.

Maar ook die haat zie je in de wereld.
De belangrijkste vraag die de mensen vandaag hebben is niet, hoe wil God dat ik leef?
Is niet, hoe ziet God het leven?
En hoe wil de Schepper van leven dat wij omgaan met door Hem gemaakt leven?
Hoe dien ik mijn medemens, hoe bescherm ik mijn medemens?
Nee.

De belangrijkste vraag vandaag is, wat wil ik, of, wat voel ik, of, wat vind ik, wat kies ik.
Recht van de mens, het recht van mijzelf.
Dat geeft de doorslag bij een ongewenste zwangerschap, of een iets minder gewenste zwangerschap.
Wat wil ik.
Is het kindje welkom, past het bij mijn levensplanning?
Past het bij mijn gezinsvorming, past het bij mijn huis, past het bij mijn financiën?

Kijk, weghalen van zo'n zwangerschap is natuurlijk niet fijn, dat voelt niet goed, maar ja, het moet wel passen in mijn leven.
En ja, als het niet gewenst is, dat is toch ook niet fijn, dus ja, dan zit er maar één ding op, **ik** kies, **ik** bepaal de norm, de grens, de keuzes.

En als er geen doel meer is in je leven, je hebt een **voltooid** leven zoals dat dan heet, wat doe je dan? Nou, dan mag je je leven beëindigen, door middel van euthanasie.
Ik kies, zelf het heft in de handen nemen, dezelfde keuzevrijheid, die moet vrij zijn, die moet onbegrensd zijn.

En dat is zo'n sterke visie broeders en zusters, als je daar ook maar bezwaar tegen hebt, als je daar kanttekeningen bij maakt, ja, dan word je weggezet als iemand die aantast.
Vrouwenrecht bijvoorbeeld, of die aantast het geluk van de ander.
Of die beperken wil de keuzevrijheid van een ander, zo gaat dat vandaag.

Dan word je echt uitgerangeerd, sta je aan de zijlijn van de maatschappij, en heb je geen oog voor de ander, dan ben je maar bekrompen in je denken.

Kijk, voor ons is het gevaar denk ik, dat het kan lijken dat de keuzes zwart wit zijn. Dat het vrij simpel is.

Kain of Jezus, wie volg je in het voorbeeld?

De dood of het leven?

Nou, die keuze is makkelijk gemaakt.

Maar laten we een stap verder gaan.

In de praktijk kan dat soms echt heel moeilijk zijn.

De vragen kunnen soms opeens heel dichtbij komen.

Wat doe je, als je hoort dat je zelf, of je vader of moeder, of je geliefde ernstig ziek is.

En dat je weet, de kans is heel groot dat er niet alleen het sterven op korte termijn eraan komt, maar ook heel zwaar lijden, ondraaglijk lijden.

Wat doe je dan?

Je weet, ik ga toch sterven, binnen 1, 2 maand. Het gaat niet om jaren, zou je dat dan, zou je dat dan echt niet mogen inkorten?

Is het dan echt de wil van de Heere dat je je leven in Zijn handen legt?

Wat zou u doen?

Of een ander voorbeeld.

Wat zou jij doen.

Stel je bent een jonge meid van 15, 16, 17 jaar, je hebt verkering maar je bent te ver gegaan, je hebt samen het bed gedeeld. En nu blijkt je nog zwanger ook.

Wat zou je doen?

Je leven staat op de kop, je kan misschien je middelbare school niet eens afmaken. Je bent er helemaal niet klaar voor om zo'n kleintje op te voeden, op te vangen, te vormen.

Je relatie is er helemaal niet rijp voor, je hebt nog maar net verkering, je weet niet hoe het verder gaat.

En dan?

Dan zou je toch haast ook al denken, het zal wel heel goed uitkomen als zo'n zwangerschap wordt afgebroken.

Toch?

Dat is toch heel verleidelijk?

Kijk, en dan spreekt God.

Dan komt de Heere met Zijn gebod om het leven te beschermen.

Om het leven te beschermen.

Niet doodslaan.

De Heere beschermt het leven!

Weet u, de Heere beschermt zelfs het leven van dieren.

Voor de zondeval werden Adam en Eva de vruchten van de bomen gegeven, niet dieren, mochten ze niet eten.
Dat komt pas later na de zondeval, en ook pas nadat God zelf toestemming daarvoor had gegeven.
Daar moesten ze apart toestemming voor krijgen.
En dan ook nog met die voorwaarde dat ze niet het bloed van dieren mochten drinken, want in dat bloed zit het leven.
De Heere beschermt zelfs het leven van dieren.

Nou, hoeveel te meer zet de Heere Zijn beschermende hekken om het leven van de mens.
Kostbaar in Zijn oog.
Dierbaar, werk van Zijn handen, daar, ook al kan je het niet zien in de moederschoot, Verstopt, onmerkbaar, ja als vrouw merk je het, maar aan de buitenkant is niks te zien.
Dat is werk van de Heere, Zijn leven.

En ook aan het einde van het leven, hoe kwetsbaar ook, en hoe eindig ook, ook al is het sterven onvermijdelijk, dan zegt de Heere, "ja maar dat is van Mij, Ik ben de God van het leven, en Ik bepaal de grenzen en de momenten van leven en sterven.
Blijf daarvan af".

Waarom zegt de Heere dat?
Is dat omdat wij mensen zo fantastische mensen zijn, of zo slim, of zo mooi gemaakt?
Of zo gehoorzaam aan God?

Nee.

De Heere zegt dat vanwege het werk van Zijn eigen handen.
De mens, gemaakt naar Zijn beeld.
De mens, gemaakt met het ene doel, om God te loven.
Leven om te loven, dat is het doel van ieder mens op aarde.
Leven om te loven, dat je God mag weerspiegelen en vertegenwoordigen hier op aarde.
Dat is Gods doel met ieder mens.

En vanwege dat doel zegt de Heere, het leven is kostbaar, gelovig of ongelovig, gezond of gehandicapt, jong of oud, geboren of nog niet geboren.
Het leven is kostbaar.
Want het is Mijn beelddrager.
Bescherm het leven!

God geeft het zesde gebod om de kwade macht van dood en verderf paal en perk te stellen.
Het leven te bewaken.

Geldt dat altijd?
Mag je nooit doden?

O, zeker, er zijn uitzonderingen, en die gaan we vanmiddag niet allemaal bij langs lopen.

Maar situatie van oorlog, de doodstraf.

Uit nood jezelf verweren, zeker. En er zijn nog meer voorbeelden te noemen.

Maar die uitzonderingen zijn er juist om het **leven** te beschermen.

Let op wat de Catechismus zegt hè, 105: de overheid draagt het zwaard om de doodslag te weren.

Het leven wordt beschermd.

Broeders en zusters, we hebben een belangrijk deel gezien van het zesde gebod, hoe God leven van de mens beschermt.

Toch moeten we nog een stap dieper gaan.

Dieper gaan om dit gebod echt te begrijpen en te doorgronden.

Want we mogen dit gebod niet overtreden, niet doden, dat is zeg maar even de negatieve kant van dit gebod.

Maar dat is niet genoeg als je niet dood.

Het is niet genoeg als je de ander laat leven.

De Catechismus zegt terecht, we mogen ook geen haat hebben, en geen wrok hebben en geen woede hebben.

Sterker nog, de Heere vraagt van ons de diepten van dit gebod te begrijpen.

Geen haat, maar wat dan wel?

Liefhebben, ieder mens liefhebben.

2)Dat is het tweede gedeelte van de preek.

Liefde wordt bevolen, dat is met name vraag en antwoord 107.

Want, wat als je Kaïn niet wilt zijn, als je niet dat voorbeeld van Kaïn wilt volgen.

Maar juist er voor kiest in geloof om dat voorbeeld van de Here Jezus te volgen, hoe doe je dat dan?

Nou, dat zegt Johannes, hij is daarin heel duidelijk.

Hij zegt, "je moet je broeders en je zusters liefhebben".

Zelfs zegt hij, net zo radicaal, "je moet je leven zelfs voor hen geven".

Kan dat?

Hoe moet dat dan?

Wat bedoelt Johannes hiermee?

Dat is toch onmogelijk?

Je leven geven voor je broeders je zusters, dat ga je toch niet doen?

Zelfs voor die broeder of die zuster met al z'n eigenaardigheden.

Met z'n gekke trekjes, met z'n zonden en fouten.

Johannes weet het heus wel hoor waar die over spreekt, in de discipelenkring hebben ze het er ook over gehad.

Ze maakten ruzie samen, meerdere keren, reken maar.

Over wie de meeste was bijvoorbeeld, hadden ze gewoon ruzie over.

Wie is de belangrijkste?

Nou, "ik" zie de één, en "ik" zei de ander. Heb je het hè, ik, ik.

En in de gemeenten zie je het gebeuren. De apostel Paulus schrijft de brief aan de gemeente in Korinthe, daar was het ook echt niet allemaal koek en ei.

Daar waren gewoon partijschappen, ruzies.

"ik ben voor Apollos, en ik ben voor Paulus, en ik ben voor Christus".

Gewoon ruzie,

Lagen ze rollebollend daar over straat, broeders van elkaar, zusters van elkaar.

Haat, was aan de orde van de dag.

En toch dit bevel van Johannes; heb elkaar lief, geef zelfs je eigen leven voor je broeder of je zuster.

Hoe kan dat?

U begrijpt het, het bevel van de liefde is er, omdat het leven kostbaar is in Gods oog. Ja zelfs, omdat het leven van die broeder en die zuster zoveel waard is in Gods oog. Welke prijs is betaald voor die broeder en die zuster die naast je zit in de kerkbanken?

Nou niets minder dan het kostbare bloed van de Here Jezus Christus.

Waarom is dat gemeentelid dan dus zo kostbaar?

Niet omdat hij zulke geweldige karaktereigenschappen heeft, en ook niet omdat hij zijn leven altijd zondeloos heeft gehad, en ook niet omdat hij uren besteedt aan het werk voor de kerk, of omdat hij zelf altijd zo dienstbaar en trouw is.

Nee, nee, gelukkig niet.

De reden dat je de ander moet liefhebben, je broeder of zuster moet liefhebben, is, omdat hij of zij zoveel waard is in de ogen van God.

Het kostbare bloed van Jezus Christus.

En als God zoveel heeft betaald voor hem, voor haar, dan kan je het toch niet maken naar God toe, dat jij dan niet zuinig bent op die broeder of die zuster.

Bestaat toch niet? Dan durf je God toch niet onder ogen te komen?

Niet doodslaan, brengt ons bij die kernvraag: wat is het leven van mijn medemens mij waard?

Wat is het leven van mijn broeder of zuster mij waard?

Kijk, wij slaan dood wie wij waardeloos vinden.

Of dan misschien niet doodslaan, want dat is wel erg onfatsoenlijk...

Maar, dan haten we ze, vinden we verachtelijk, lopen we voorbij, groeten we niet meer.

Zo gaan we om met iemand die we waardeloos vinden, zo werkt dat toch?

Kijk je niet meer aan, gun je geen blik waard, laat staan mijn liefde.

Maar voor God is elk mensenleven waardevol, naar Zijn beeld gemaakt.

Zeker dat mensenleven dat ook nog verlost is, dat van Christus is, dat Jezus Christus liefheeft.

Je broeder of je zuster, waarvoor Christus Zijn leven gaf, zegt Johannes.

En waarvoor de Heilige Geest Zijn inspanning heeft gedaan om dat hart open te breken, en daar voor God van eeuwigheid af Zijn verkiezende liefde deed uitgaan,

om je broeder of je zuster te verkiezen, en te trekken uit de duisternis tot het Koninkrijk van Zijn liefde.

En waarvoor de engelen gejuicht hebben toen daar het moment van bekering was. Blijdschap voor het aangezicht van God, over elke zondaar die zich bekeert.

Dat is de reden van dit gebod.

Het verlangen van God zelf. De vreugde van God zelf, over ons mensen over iedere broeder en zuster en mensenleven, dat Hij gemaakt heeft, en vooral ook dat mensenleven dat bij de Heere mag horen.

Johannes die noemt het ook heel mooi, één gebod, vers 23.

Het is één gebod, dat je gelooft in God én dat je je naaste liefhebt, dat is één gebod.

Niet twee geboden, dat zou je denken.

In God geloven is één gebod, en je naaste liefhebben is dan het tweede gebod.

Nee, zegt Johannes, het is één gebod, met zeg maar twee aspecten.

Geloven in God, liefhebben van je naaste.

Die kan je niet uit elkaar trekken.

Als je gelooft in God, dan kan het niet anders of je wilt en je moet en je zal ook je broeder of je zuster liefhebben.

En andersom, als je je broeder of je zuster niet liefhebt, je haat hem of haar, wat zegt Johannes dan, verzin ik niet, dan zegt Johannes, dan geloof je niet, dan leef jezelf nog in de duisternis en in de dood, en in de ongerechtigheid.

Zo scherp ligt het.

Geloven is, God geloven en je naaste liefhebben.

En feitelijk daarin ook elk mens liefhebben.

Oog hebben voor de eeuwige toekomst van de ander.

En dan juist in de gemeente van de Here Jezus, als een soort oefenplek.

Wat moet er dus gebeuren bij ons?

Ons hart, dat moet open.

Ons hart moet open voor de ander, om de ander te gunnen.

Dat is wat de Catechismus noemt hè, je naaste liefhebben als jezelf.

Richting hem geduldig zijn, vredelievend zijn, zachtmoedig zijn, barmhartig zijn, vriendelijk zijn.

Toevallig ook nog allemaal vruchten van de Geest, Galaten 5.

De schade van de ander zoveel mogelijk, zoveel mogelijk, voorkomen.

Niet beschadigen.

Zoveel mogelijk voorkomen.

Zelfs je vijand goed doen.

In 1 Johannes 3 wordt dat ook heel mooi beschreven, vers 17, wie de goederen van de wereld heeft, en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn hart voor hem toesluit, - heb je dat hart weer hè, zijn hart voor hem toesluit-, hoe kan Gods liefde dan in hem blijven?

Dat raakt rechtstreeks je geloof, je band met God.

Als je je eigen hart dus toesluit voor de ander, wat gebeurt er dan?
Dan sluit God dus Zijn hart voor jou.

Als je je hart toesluit voor de ander, sluit God Zijn hart voor jou.

Waarom?

Omdat je Gods Geest tegen staat.

Omdat je Gods genade tegen staat.

Omdat je in je hart het ongeloof en de ongehoorzaamheid en de ontrouw laat overwinnen.

Haat, wrok, dat is het terrein van de duivel, die heeft het dan voor het zeggen in je hart en je leven.

Terwijl God zegt, overwin het kwade door het goede te doen, heb je vijand lief!
Open, dat hart.

Niet, ik, ik, ik, als Kaïn.

Ik krijg te weinig bezoek, **mij** is onrecht aangedaan, **ik** mag toch ook wel eens de waarheid zeggen over de ander.

Nee, dat is Kaïn.

Wij zijn geroepen broeders en zusters, om daar bovenuit te gaan. Om Jezus te volgen.

Wat deed Hij, wat deed Jezus?

Ging Hij schelden toen Hij gescholden werd?

Wacht Hij het af? De ander moet maar even over de streep komen hoor?

Nee, hoe deed de Here Jezus dat ook alweer?

Hoe kwam Levi ook alweer in die kring van discipelen?

Was dat niet dat de Here Jezus op hém afstapt.

Hoe kwam Zacheüs ook alweer bij de Here Jezus in huis aan één tafel?

En Paulus, hoe was die ook weer apostel geworden, was dat omdat Paulus de Here ging zoeken?

Nee.

De Here Jezus wacht niet af.

Hij stapt naar ons mensen toe.

En Hij zoekt de ander. Hij heeft de ander lief.

De duivel is zo listig, dan kan het lijken aan de buitenkant dat je het 6e gebod doet en gehoorzaamd, en het leven en het goede zoekt voor de ander, maar dat je toch je hart sluit voor je broeder of je zuster. En dat je toch meer lijkt op Kaïn dan je eigenlijk waar wilt hebben.

En dat is zo dwaas, en zo verdrietig, en ook zo dom.

Maar toch ligt dat zo dicht bij ons eigen zondige menselijke hart.

Laat dan juist de kerk zijn broeders en zusters, de kerk de plek om te trainen.

Te trainen in de liefde, in de zelfverloochening.

Te trainen om de ander te aanvaarden, met zijn gebreken, en zijn zonden, en zijn verleden.

Juist de gemeente mag de plek zijn waar het leven wordt beschermd. En de ander wordt gekoesterd.

Geen partijschappen en ruzies, en pesterijen.

Geen kampen waar je tussen zou moeten kiezen, vóór de één en tégen de ander.

Nee, de plek vol met mensen die allemaal van even onschatbare waarde zijn.

Onschatbare waarde.

Denk maar aan het kruishout van Jezus Christus.

Onschatbare waarde. Zijn bloed.

En wat een kracht, wat een getuigenis zou daarvan uit mogen in de harde wereld waar de mens centraal staat met zijn ik, ik, en ik.

Met z'n eigen keuzevrijheid en z'n n eigen wil en zijn eigen gevoel, dat altijd onbegrensd de doorslag moet hebben.

Dat daar de gemeente van Jezus Christus is, waar de ánder centraal staat.

De Ander met een hoofdletter, de Here Jezus Christus die wij dienen en erkennen als ons Hoofd, onze Verlosser.

Maar ook de ander, met een kleine letter, omdat die ook van Christus is, mijn broeder, mijn zuster.

En dat is zo mooi, de Heere verbindt daar aan een belofte.

Een rijke belofte.

Wie deze geboden in acht neemt, vers 24, die blijft in Jezus.

En Jezus blijft dan in hem, zegt Johannes.

Dus wie Jezus liefde ontvangt, die mag die liefde doorgeven aan zijn broeder of zuster, hun medemens.

En wie Jezus liefde doorgeeft aan de ander, die mag vervolgens ook weer de liefde van de Heere Jezus ontvangen.

Dat is als een blijvende stroom van liefde die je van boven ontvangen mag, door mag geven, en door mag geven, en door mag geven.

En dat zie je, dat merk je.

Dat merk je, dat niet die liefde voor dat onmogelijke gemeentelid zelf opgehoest moet worden, met alle kracht van, ik wil het eigenlijk niet, maar het moet maar.

Nee, maar dat je die liefde van de Here Jezus van Hem krijgt, en dat je merkt, ja dat wil ik doorgeven.

Niet omdat die zo'n fijne broeder of zuster is, maar om dat Jezus Christus voor mij en voor hem de Verlosser is.

En zeker broeders en zusters, dat vraagt zelfverloochening, dat weet ik, dat vraagt zelfverloochening.

En je eigen ik, die gaat eraan, Kaïn.

En toch, het is niet moeilijk, het is niet moeilijk om de ander het leven te gunnen.

Want het is niets anders dan Jezus Christus Zelf liefhebben.

Zijn liefde ontvangen, en dat weer doorgeven.

Zo broeders en zusters, zien we Gods bescherming van het leven.
Niet alleen doden is verboden, maar ook liefde wordt bevolen.
Die liefde, die je zelf mag ontvangen, uit de doorboorde handen van Jezus Christus,
die zelf Zijn leven gaf voor u, voor jou, voor mij.

Geloof u in de Here Jezus?
Geloof jij in de Here Jezus Christus?

Nou, heb dan je broeder en je zuster en je naaste lief!
Met woorden, maar ook met daden!

AMEN